

Zavolejte farmáři

Živé videohovory mezi farmářem a žáky ve třídě

Metodický materiál pro učitele

Zadání

Cílová skupina: žáci základní školy od 1. do 9. ročníku

Očekávaný vzdělávací výstup:

Žák:

- Seznámení se základními informacemi o fungování zemědělství.
- Seznámení s prací zemědělců.
- Poznává, odkud pocházejí a jak vznikají potraviny. Uvědomí si, že jídlo, které denně konzumuje, nepochází ze supermarketu, ale suroviny na ně vyrostly na farmě díky péči zemědělců a přírodním zdrojům.
- Chápe vztah, který existuje mezi zdravou půdou, zdravými rostlinami, zdravými zvířaty a zdravými lidmi.
- Získá představu o procesu, z jakých produktů vzniká jídlo, jak se zpracovává a jak putuje z farmy na talíř.
- Kriticky zpracovává informace.

Vazby a přesahy v RVP:

- jazyk a jazyková komunikace
- informační a komunikační technologie
- výchova ke zdraví
- člověk a jeho svět
- člověk a příroda
- člověk a svět práce
- environmentální výchova
- mediální výchova

Potřebné vybavení:

- PC, notebook se SMS kartou nebo chytrý telefon, dataprojektor, plátno nebo interaktivní tabule
- Video aplikaci: MS Skype, ZOOM, Webex, Facetime...
- kreslicí papíry, tužky, pastelky, balicí papír velkého formátu, tlustý fix...

Anotace

Plánování, příprava, realizace a vyhodnocení vzdělávacího projektu Zavolejte farmáři – pravidelného videohovoru s vybraným farmářem.

Popis aktivity

Zavolejte farmáři je vzrušující projekt, který jednou za měsíc využívá živé desetiminutové videohovory mezi zemědělci na farmě a žáky ve třídě k informování o tom, co se aktuálně na farmě děje.

Aktivita Zavolejte farmáři využívá síly a možností běžně dostupných digitálních nástrojů k tomu, aby inspiroval, zapojil a vzdělával žáky nejen o cestě potravin z farmy na talíř, ale také o neustále se měnícím a rozmanitém fungování zemědělství. Žáci využívají digitální nástroje k pravidelnému

„setkávání“ se svým farmářem přímo ze třídy prostřednictvím aplikace FaceTime nebo Skype, diskutují o aktivitách na statku, kladou otázky, a seznamují a v reálném čase se učí porozumět výzvám a problémům, kterým každý den zemědělci čelí.

Zapojení se do projektu Zavolejte farmáři umožní pedagogům oživit výklad v rámci vyučování, stačí k tomu běžné technologické vybavení ve třídě – mobilní telefon nebo notebook připojený k internetu, dataprojektor nebo interaktivní tabule. Pravidelná komunikace s ukázkou skutečného života farmy a farmáře poskytne pedagogům možnost představit žákům nejen, odkud pochází jídlo, ale také pochopit řadu praktických aspektů života v přírodě, což můžete využít v různých vzdělávacích programech a tématech, jako například zeměpis, klimatická změna, genetika, biologie, zdravý životní styl, ochrana životního prostředí, fyzika, role opylovačů v přírodě, život hospodářských zvířat a další.

Postup krok za krokem

Celý postup spolupráce s farmářem je popsán v dokumentu Zavolejte farmáři – Krok za krokem.

1. Učitel si vybírá vhodnou farmu ke spolupráci na webu <https://www.skutecnezdravaskola.cz/zavolejte-farmari>.
2. Následně si společně vymění kontaktní údaje a vyberou vhodnou aplikaci, kterou budou používat pro videohovory.
3. Učitel se s farmářem domluví na termínech a času videohovorů, ideálně na celý školní rok nebo pololetí. Stanoví si vyhovující čas prvního videohovoru.
4. Učitel předem informuje farmáře o současné výuce ve třídě, a jak by mohl farmář svým výkladem a ukázkami z farmy probíranou látku obohatit.
5. Učitel připraví žáky na videohovor – Učitel s žáky stanoví úkoly a společně si připraví, na co by se rádi farmáře během videohovoru zeptali.
6. Uskutečnění videohovoru v rámci vyučování.
7. Zhodnocení videohovoru a kontrola úkolů s žáky ve třídě.
8. Zhodnocení průběh hovoru s farmářem a stanovení termínu a tématu dalšího hovoru.
9. Příprava na další hovor - Několik dní před dalším hovorem učitel zjistí, co se na farmě děje, s žáky projedná plán a téma dalšího hovoru a informuje farmáře o současné výuce ve třídě.

Vzdělávací aktivity pro žáky

Aktivity před videohovorem s farmářem

Plánování

Cílem spolupráce s farmářem je žáky seznámit s tím, že jídlo, které denně konzumujeme, nepochází ze supermarketu, ale suroviny na něj vyrostly na farmě díky péči zemědělce a přírodním zdrojům.

Videohovor s farmářem žákům pomůže pochopit vztah, který existuje mezi zdravou půdou, zdravými rostlinami, zdravými zvířaty a zdravými lidmi. Ukázka praktických aktivit prováděných na farmě žákům dá lepší představu o procesu, z jakých produktů jídlo vzniká, jak se zpracovává a jak putuje z farmy až na jejich talíř.

Pedagog informuje žáky o spolupráci s farmářem v rámci projektu Zavolejte farmáři a představí jim, jak budou videohovory probíhat, jak je projekt propojen se vzdělávacím programem ve škole a jaké vzdělávací úkoly budou plnit. Pedagog vysvětlí žákům vzdělávací hodnotu projektu.

Návštěva učitele a žáků na farmě před zapojením do projektu

V ideálním případě je vhodné, aby učitel vybranou farmu navštívil ještě před samotnou spoluprací s farmářem. Bude se tak moci seznámit s prostředím farmy, poznat farmáře, vyhodnotit možnosti pro propojení s výukou, a prodiskutovat zamýšlené aktivity. Bude se moci dohodnout na vhodném času a obsahu videohovorů. Je nezbytné se ujistit, že farmář je schopen pro žáky zajistit dostatečně zajímavý obsah videohovorů.

Pokud je farma v regionu školy, doporučujeme, aby farmu navštívili také žáci. Osobní poznání fungování zemědělského hospodářství nic nenahradí. Poznání z exkurze je následně možné rozvíjet prostřednictvím videohovorů v průběhu dalších sezón. Pokud je vybraná farma mimo region školy, nezbyvá než ponechat poznání farmy na videohovory.

Informace a materiály, které učitel potřebuje pro dobrou přípravu žáků:

- umístění farmy na mapě
- popis hospodářství
- možnosti využít spolupráci s farmářem v dalších hodinách a předmětech
- co budu potřebovat, abychom videohovory následně vhodně zhodnotili?
- učební materiály, filmy o situaci v zemědělství. Doporučujeme využít [metodiky Skutečně zdravá škola](#).

Příprava

Témata, která byste měli v průběhu projektu pokrýt:

- základní informace o fungování zemědělství
- práce zemědělců
- odkud pocházejí a jak vznikají potraviny
- vztah mezi zdravou půdou, zdravými rostlinami, zdravými zvířaty a zdravými lidmi.
- z jakých produktů vzniká jídlo, jak se zpracovává a jak putuje z farmy na talíř.
- principy ekologického hospodaření
- hospodářská zvířata a zacházení s nimi
- pěstování užitkových rostlin na farmě
- produkce potravin
- každodenní život na farmě

Zadejte žákům výzkumné úkoly podle vašeho vzdělávacího programu a věku:

1. zjistit o podniku, který hodláte navštívit, co nejvíce informací
2. přichystat si několik otázek na farmáře.

Žáci využijí internet a zjišťují:

- Kde se farma nachází
- Popis cesty na farmu
- Co se na farmě pěstuje, která zvířata se chovají
- Zda farma vyrábí nějaké produkty

Aktivity:

Informace o farmě (20 minut). Pedagog zadá žákům úkol, zjistit o farmě co nejvíce informací. Žáci postupně prezentují svá jednotlivá zjištění o farmě: název farmy, jméno majitele, kde se farma nachází, popis cesty na farmu, zda jde o ekologickou farmu, zda jde o zvířecí nebo rostlinnou farmu, zda jsou na farmě pole, zeleninová zahrada nebo ovocný sad, jaké druhy zvířat se na farmě chovají nebo jaké druhy rostlin se zde pěstují, zda se přímo na farmě vyrábějí nějaké produkty, komu farma své produkty dodává, příp. další zajímavosti. Prezentace pokračují, dokud má další žák k dispozici informaci, která dosud nezazněla. Zjištěná fakta pedagog nebo vybraný žák zaznamenává na velký papír formou myšlenkové mapy.

Den na farmě (20 minut). Pedagog vyzve žáky, aby se zamysleli nad tím, jak probíhá typický den na farmě. Co vše je nutné udělat? Kdo se o to postará? Učitel/ka podle návrhů žáků sepíše seznam aktivit, které podle žáků musí farmář zajistit, aby farma fungovala. Seznam slouží jako podklad pro diskusi s farmářem během videohovoru: žáci vyzpovídají farmáře a případně doplní aktivity, které na seznamu chybí.

Reflexe: jak se lišila původní představa od reality?

Otázky: Každý žák připraví minimálně jednu otázku, kterou by chtěl farmáři položit. Společně sestavte seznam všech zajímavých otázek.

Možné otázky na farmáře:

- Kolik druhů plodin pěstujete?
- Máte pole, zeleninovou zahradu nebo ovocný sad?
- Kolik druhů/jaké druhy hospodářských zvířat na farmě chováte?
- Jaká je vaše produkce z chovu hospodářských zvířat?

- Jaké jsou vaše výpěstky z polí, zahrady nebo sadu?
- Kdo kupuje vaše produkty?
- Kupujete krmivo pro vaše zvířata nebo si jej pěstujete sami?
- Je vaše farma ekologická?
- Jak chráníte své plodiny proti nemocem a škůdcům?
- Jakým způsobem půdě plodinám dodáváte živiny?
- Jsou vaše zvířata chována venku nebo v budovách?
- Co se vám na farmaření líbí nejvíce?

- Plýtvání potravinami

Postup: pedagog představí žákům problematiku plýtvání potravinami s využitím metodických materiálů [výzvy Miluji jídlo, neplýtvám](#). Následně farmář ve videohovoru ukáže, jaké úsilí a kolik zdrojů ho stojí vyrobit konkrétní potravinu. Co vše je nutné udělat, než vznikne potravina putující na stůl strávníků.

Využijte pracovní listy: Co farmáři dělají, Šablona – popis farmy, případně další pracovní listy najdete v [záložce Metodické materiály](#)

Aktivity v průběhu videohovoru s farmářem

V průběhu každého videohovoru může pedagog rozdělit žáky do menších skupin a zadat samostatné praktické úkoly.

Jak naše farma funguje - představení farmy

Cíl: představit žákům každodenní život na farmě a hlavní zásady, kterými se hospodaření na farmě řídí. Farmář „provede“ žáky a učitele po farmě. Pokud je farma v ekologickém hospodaření, farmáře představí také principy ekologického hospodaření a jakým způsobem je farma naplňuje.

Farmář postupně v jednotlivých videohovorech představí fungování farmy, včetně chovu hospodářských zvířat a zacházení s nimi, pěstování užitkových rostlin na farmě a případnou produkci faremních potravin.

Pro mladší žáky:

Kreslení: Žáci po dobu několika minut prostřednictvím kamery farmáře pozorují vybranou scénérii z farmy. Po skončení videohovoru mají za úkol scénérii namalovat nebo nakreslit. Mohou také výtvarně ztvárnit postavu farmáře, zvířata nebo nástroje a stroje, které jim farmář představil.

Pro starší žáky:

Po skončení každého videohovoru s farmářem využije učitel čerstvé dojmy žáků a společně vyhodnotí získané zkušenosti ve formě diskuse nebo zadání slohové práce na téma:

- Jak můžeme zlepšit svoje chování vůči přírodě?
- Jak můžeme podpořit místní zemědělce?
- Jak můžeme podpořit ohleduplné chování k hospodářským zvířatům?
- Která hospodářská zvířata jsme viděli? Jaké jsou jejich potřeby?
- Jak můžeme zkrátit dodavatelský řetězec potravin, které jíme?
- Jak můžeme zkvalitnit stravování ve školní jídelně spoluprací s navštívenou farmou?
- Jaké potraviny se na farmě vyrábějí? Jak se produkují suroviny na jejich výrobu?
- Co je zvláštní v ekologickém zemědělství? Jaké jsou zásady?
- Které rostliny jsme na farmě objevili? Proč se pěstují? Jak se využívají? Co znamená střídání plodin?
- Jaký užitečný hmyz a ptáky jsme mohli na farmě sledovat?
- Co znamená biodiverzita – biologická rozmanitost?
- Stroje a pracovní postupy, které jsme viděli.
- Jak se žije a pracuje na farmě?

Žáci si mohou uchovat svá pozorování v deníku, nakreslit plakát či obrázek, který je možné vystavit na výstavě ve třídě nebo na chodbě školy.

Každý videohovor s farmářem může pedagog využít v práci ve třídě také následujícím způsobem:

- Zadá žákům vytvořit zprávu, ve které shrnou, co se během hovoru s farmářem dozvěděli. Zaměření zprávy může učitel přizpůsobit pedagogickému cíli, který si stanovil před akcí a klíčovými kompetencím, které chce u žáků rozvíjet.
- Zprávu může vypracovat každý z žáků samostatně, nebo ve skupinách. Zpráva může mít formu videoklipu, počítačové prezentace, foto seriálu, ústní prezentace před třídou nebo jinou. Žáci mohou připravit zprávu o farmě na školní web.
- Žáci, kteří jsou do projektu Zavolejte farmáři zapojeni, mohou spolužákům z ostatních tříd sdělit své dojmy například tak, že připraví prezentaci fotografií na nástěnku nebo školní web.

Aktivity po videohovoru s farmářem

Aktivity

Po každém videohovoru si s žáky promluvíte o jejich dojmech, postřezích a zážitcích.

Diskuse: Jak se žije a pracuje na farmě

Bavila by vás práce farmáře? Jak by mohly dodávky produktů z farmy zlepšit stravování v naší školní jídelně? Závěry z diskuse je možné zaznamenat na plakát a vystavit ve třídě nebo ve společných školních prostorech.

Jak doopravdy funguje farma

Postup: Učitel shrne průběh videohovoru s farmářem, zdůrazní nejdůležitější body, aby v žácích upevnil prožitek. V následné diskusi žáci sdělují, co se jim nejvíce líbilo a proč, co je nejvíce překvapilo a proč.

Kvíz: učitel/ka si během videohovoru s farmářem zaznamenává důležité informace a po skončení klade žákům otázky zjišťující, co si žáci z výkladu zapamatovali: kolik druhů zvířat se na farmě chová, jaké druhy plodin se zde pěstují atd.

Reflexe: Prostřednictvím otázek a diskuse dojde k upevnění nejdůležitějších nově získaných znalostí.

Příklady otázek: Co jste si zapamatovali z prohlídky farmy? Co nového jste se dozvěděli? Co se vám nejvíce líbilo? Co vás nejvíce překvapilo?

Možné otázky pro reflexi a zhodnocení videohovoru:

- Jaké potraviny se na farmě vyrábějí? Jak se produkují suroviny na jejich výrobu?
- Co je zvláštní v ekologickém zemědělství? Jaké jsou zásady?
- Která hospodářská zvířata jsme viděli? Jaké jsou jejich potřeby?
- Které rostliny jsme na farmě objevili? Proč se pěstují? Jak se využívají? Co znamená střídání plodin?
- Jaký užitečný hmyz a ptáky jsme mohli na farmě sledovat?
- Co znamená biodiverzita – biologická rozmanitost?
- Stroje a pracovní postupy, které jsme viděli.
- Jak se žije a pracuje na farmě?

Využijte pracovní listy: Farmářův denní rozvrh, Co farmáři dělají, Náš farmář, Šablona – popis farmy

Zpětná vazba pro farmáře

Žáci mohou farmáři předat zpětnou vazbu: ve formě zprávy (starší žáci) nebo obrázků (mladší žáci) mohou sdělit, co se jim na farmě líbilo, co je překvapilo, co se jim nelíbilo.

Také pedagog by měl po každém videohovoru předat farmáři domluveným způsobem (email, telefonní hovor) zpětnou vazbu na proběhlý hovor, přidat tipy na vylepšení pro příště a domluvit se na obsahu dalšího videohovoru s žáky.